

CAMPAGNEBRIEF

H A N D I N H A N D

Driemaandelijks • jaargang 28 / 2020 • nr. 1 • januari - februari - maart 2020 • Afgiftekantoor: 2099 Antwerpen X

Afzender: Hand in Hand vzw, Grote Steenweg 91, 2600 Berchem

Online tegen racisme

213

Racisme is ook een epidemie. Een onzichtbaar ding (zoals een idee) dat lichaam en geest infecteert en ons sociaal en economisch weefsel corrumpeert.

Seckou Ouologuem

Dekoloniseren gaat over macht

Op 17 januari organiseerde Hand in Hand een zeer druk bijgewoende en boeiende gespreksavond over “dekoloniseren gaat over macht” in het Bos in Antwerpen. De machtsverhoudingen die door de kolonisering ingang in onze maatschappij vonden, zijn vandaag de dag nog steeds bepalend. Historica Heleen Debeuckelaere, activist Omar Ba en professor pedagogische wetenschappen Orhan Ağirdağ gingen dieper in op de impact van deze machtsverhoudingen op vier terreinen van de maatschappij: traditie, cultuur, openbare ruimte en onderwijs.

Edito

Beste lezer(es),

De Covid-19 crisis laat ook Hand in Hand tegen racisme niet onberoerd. We hopen uiteraard dat u en al uw dierbaren gezond mogen blijven en deze crisis veilig kunnen doorstaan.

Maar we maken ons ook zorgen over de ruimere maatschappelijke ontwikkelingen. Het lijkt alsof we allemaal in hetzelfde schuitje zitten en het virus geen rekening houdt met rang of stand. Op zich is dat juist maar de kans om het virus te krijgen is helaas niet gelijk verdeeld. Vluchtelingen, daklozen, kansarmen, alleenstaande bejaarden, ... zijn door hun woon- en leefomstandigheden minder goed in staat om zich te beschermen en te isoleren. De economische gevolgen van de crisis treffen deze groepen het hardst. Mensen in de centra van de grote steden hebben minder mogelijkheden om buiten te komen en fit te blijven. De bestaande structurele discriminatie omwille van racisme of andere redenen speelt hierbij zeker een rol. Zoals in elke epidemie worden net die zwakkere groepen ook vaker met de vinger gewezen als een mogelijk gevaar voor de volksgezondheid.

Op het internationale vlak is de situatie nog erger. Vluchtelingen in het kamp Moria op Lesbos kunnen geen kant uit als het virus daar toeslaat. Quarantaine is er onmogelijk, water en zeep nauwelijks beschikbaar. De situatie in andere conflictzones over de hele wereld is bijzonder dreigend. Van internationale solidariteit is er op dit moment nauwelijks sprake.

Samen met vele andere organisaties uit het middenveld roepen we alle beleidsverantwoordelijken dan ook op om zowel in België als daarbuiten maatregelen te nemen om de diegenen die het meest getroffen worden door deze crisis te ondersteunen. De komende weken en maanden zullen we gezamenlijke initiatieven en oproepen hierrond ondersteunen. Volg ons via ons e-zine of op facebook.

De Covid-19-crisis heeft verder een serieuze impact op onze eigen werking. De reeds lang geplande manifestatie tegen racisme op 21 maart hebben we last-minute moeten vervangen door een digitale manifestatie (zie verder). Fysieke informatie-avonden en evenementen kunnen voorlopig niet meer doorgaan.

Gelukkig planden we al vroeger een nieuwe onlinecampagne over het dekoloniseerthema, een communicatiecampagne over baanbre(e)k(st)ers voor dekolonisering. Verderop leest u er alles over. We denken dat een dergelijke mentaliteitscampagne ook in Covid-19-tijden bijzonder nuttig is. Het doet ons immers nadenken over het eurocentrisme en gebrek aan internationale solidariteit. De baanbre(e)k(st)ers uit het verleden tonen ons dat er ook een andere weg mogelijk is, de weg van emancipatie en solidariteit, van vechten tegen onrecht en voor rechtvaardigheid, ook met gevaar voor eigen leven. Ze zijn een blijvende inspiratiebron en bron van hoop, ook in deze door het coronavirus geteisterde wereld.

De redactie

OMAR BA OVER DEKOLONISERING IN DE PUBLIEKE RUIMTE

Omar Ba begint zijn betoog met het voorbeeld van het standbeeld van Pater De Deken in Wilrijk dat het districtsbestuur in 2012 in ere wou herstellen en centraal plaatsen op het plein De Bist. Pas na actie van Decolonize Belgium gaf het districtsbestuur toe dat het misplaatst was om het beeld in ere te herstellen. Standbeelden dienen om personen te eren voor bijdragen die ze geleverd hebben aan de maatschappij. Het feit dat vandaag de dag deze beelden niet in vraag worden gesteld, wil zeggen dat de daden van deze mensen ook niet in vraag worden gesteld. Dit is een goed voorbeeld van hoe België omgaat met zijn koloniaal verleden en het gebrek aan kennis hieromtrent.

Dekoloniseren wil dus zeggen het deconstrueren van deze sociale, politieke en culturele constructies die gecreëerd zijn om deze ongelijkheden als normaal te beschouwen. Het gaat over kolonialisme en zijn gevolgen in vraag stellen omdat de koloniale verhoudingen nog steeds verder leven in de geest van mensen. Deze valse constructies moeten gedeconstrueerd worden zodat er gelijkheid kan ontstaan, zeker in de publieke ruimte die van ons allemaal is. En de ons van vandaag is niet de ons van honderd jaar geleden, benadrukt Omar Ba.

HELEEN DEBEUCKELAERE OVER DEKOLONISERING BINNEN TRADITIES EN CULTUUR

Er heerst veel onduidelijkheid over wat de term dekolonisering nu juist betekent. Het is zeker niet het einde van het historisch project kolonisatie, maar eerder het einde van het kolonialisme, dekolonisering gaat in tegen een ideologisch project en is een proces dat nog niet voorbij is. Het gaat over dominante wereldbeelden in vraag stellen en zelf na te denken of dat wat wij belangrijk vinden beïnvloed is door kolonialisme en welke individuele verantwoordelijkheid je kan nemen om deze dominante denkbeelden te deconstrueren.

Ook hamert Heleen Debeuckelaere erop dat dekoloniseren vaak gebruikt wordt door instellingen als tactiek om te verbergen dat ze niet divers noch inclusief zijn. Het wordt vaak als diversiteitsstrategie gebruikt om mensen van kleur op een podium te zetten en te laten praten over wat zij allemaal hebben meegemaakt. In België wordt dekoloniseren ook heel sterk gelinkt aan het eigen koloniale verleden en dus aan zwarte mensen. Door mensen

op een podium te zetten zeg je eigenlijk: entertain mij en toon mij uw wonden zodat ik misschien ga geloven dat je ooit geleden hebt. In feite hanteer je dan als organisatie geen diversiteitsstrategie, maar koloniseer je opnieuw dezelfde lichamen die je ooit al gekoloniseerd hebt om je eigen boodschap van diversiteit over te brengen. Het ziet er mooi uit langs de buitenkant, maar eigenlijk is het een lege doos.

Omar Ba pikt hierop in dat wij ons niet moeten denken in functie van de andere. Er zijn mensen die debatteren om erkenning te krijgen en er zijn mensen die debatteren om bevrijd te worden. Spojtigt genoeg wordt er nog al te vaak enkel gedebatteerd om erkenning te krijgen, maar dit bevrijdt niet en deconstrueert ook niet. In de zoektocht naar erkenning bevestig je eigenlijk de macht van de andere terwijl als je jezelf bevrijdt, je geen enkele macht erkent.

ORHAN AĞIRDAĞ OVER DEKOLONISERING IN HET ONDERWIJS

Bij het onderzoek naar ongelijkheid in het onderwijs hangt een neo-koloniaal discours rond de redenen van deze ongelijkheid. Er is niet enkel een kloof in studieresultaten tussen kinderen met en zonder migratieachtergrond, ook sociale klasse speelt een belangrijke rol. Kinderen uit lagere sociale klassen met een migratieachtergrond zijn dus dubbel benadeeld. De ongelijkheid in het onderwijs wordt maar al te vaak verklaard door de zogenaamde beperkte capaciteiten van leerlingen zelf, terwijl onderzoek uitwijst dat segregatie, vooroordelen, lage verwachtingen, discriminatie en racisme aan de basis liggen van de ongelijkheid in het onderwijs.

Er zijn drie verschillende vormen van segregatie: opgelegde of gedwongen segregatie waarbij je altijd kwaliteitsverschillen ziet die de ongelijkheid versterken. Spontane segregatie daarentegen heeft daarentegen niet noodzakelijk negatieve gevolgen, terwijl vrijwillige separatie vaak zelfs positieve gevolgen heeft. Conclusie: gekleurde ruimtes kunnen zeer waardevol zijn zolang het niet gaat om gedwongen separatie.

Stereotypen zijn veralgemeningen over karakteristieken van bepaalde groepen. Deze hebben een belangrijke impact op de onderwijskansen en levenskansen omdat ze voortdurend en repetitief

voorkomen. Vooroordelen zijn gerelateerd aan stereotypen maar gaan verder: negatieve stereotypen triggeren vooroordelen. Stereotypen omschrijven een karaktertrek, bij vooroordelen komen daar affectieve houdingen bij.

Belangrijk is het onderscheid tussen expliciete en impliciete vooroordelen. Mensen met expliciete vooroordelen hebben bewust vooroordelen ten aanzien van bepaalde groepen. Deze komen minder voor dan impliciete vooroordelen die we hebben geïnternaliseerd door socialisatie. Onderzoek toont aan dat impliciete vooroordelen bepalend zijn voor prestaties van leerlingen. Bewustzijn hieromtrent is dan ook noodzakelijk om de onderwijskloof te verkleinen benadrukt Orhan Ağırdağ. Discriminatie is het ongelijk behandelen van groepen op basis van kenmerken die niet relevant zijn voor de situatie. Van de schoolgaande jeugd heeft 68% van de jongens en 59% van de meisjes met een migratieachtergrond aangegeven ooit discriminatie te hebben ervaren door leerkrachten. Dit heeft enorme gevolgen zoals trauma's, schooluitval en lage verwachtingen. Nog zorgwekkender is het gebrek aan beleidsaandacht voor een probleem waar zoveel leerlingen mee te maken krijgen.

Racisme tenslotte is een politiek ideologisch systeem, een sorteersysteem dat groepen van mensen positioneert in statuspositie op basis van ras en/of etniciteit. Het verschil met discriminatie is dat omgekeerd racisme niet bestaat. Er bestaat geen koloniaal of historisch systeem waarbij witte mensen onderdrukt werden door gekleurde mensen, terwijl omgekeerde discriminatie wel kan bestaan.

Racisme heeft historische wortels in onder meer het koloniale project en gaat samen met macht en status.

Om te weten hoe racistisch een samenleving is, moet je kijken naar welke groepen de machtsposities in een samenleving in handen heeft, in België is dit nog steeds overwegend de witte groep mensen, in alle domeinen van het dagelijkse leven. Deze machtsverhoudingen aanpassen is noodzakelijk om stereotypen, vooroordelen, lagere verwachtingen en discriminatie aan te pakken. Vandaag de dag zien we helaas vaak eerder een bevestiging van de huidige machtsverhoudingen: bijvoorbeeld wanneer de politieke elite het

oprichten van islamitische scholen verhindert omdat dit de bestaande machtsverhoudingen zou omdraaien, ondanks dat het een grondwettelijk recht is om zelf een school op te richten.

Met dank aan Hanne Van Regemortel voor dit verslag. De volledige uiteenzetting kan weldra herbekeken worden via www.dekoloniseer.be.

21 maart 2020

Stop Racisme

De antiracistische manifestatie van 21 maart 2020 had het culminatiepunt moeten worden van een maandenlange mobilisatie. Helaas gooide de coronacrisis roet in het eten. Samen met de andere partners hebben we daarom het roer omgegooid en opgeroepen voor een digitale manifestatie op datzelfde moment.

Via een hele reeks "visuals" riepen allerlei bekende en minder bekende activisten en woordvoerders van deelnemende verenigingen op om op 21 maart via sociale media duidelijk te maken dat racisme moet stoppen. Een paar voorbeelden vind je terug in deze Campagnebrief.

Mensen konden hun profielfoto op Facebook aanpassen met een kader "ik sta op tegen racisme" en ze konden ook allerlei foto's of filmpjes posten over alternatieve acties van thuis uit. Een en ander gebeurde op vrij grote schaal en werd massaal gedeeld en bekeken, wat zowel bleek uit de facebook-cijfers als van de bezoekers van de campagnewebsite www.platform2103.be. Daar vind je ook een videofilmje met een compilatie van vele aangepaste profielen.

COLOFON

Dit is een uitgave van
Hand in Hand tegen racisme vzw,
Grote Steenweg 91
2600 Berchem
tel 03/281.15.05
www.anti-racisme.be
info@anti-racisme.be

Hand in Hand is lid van 11 11 11, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Hart boven Hard, FOV, United for Intercultural Action en het platform Praktijktesten Nu

REDACTIE

Marius Dekeyser en Ludo Segers

VORMGEVING

www.x-oc.com

DRUK

De Wrikker, Berchem

ADRESWIJZIGING

Is uw adres niet correct of gaat u weldra verhuizen?
Laat ons iets weten a.u.b.

WEBSITE

Voor meer info over de werking van Hand in Hand vzw, kan u altijd terecht op onze website,
www.anti-racisme.be
of www.dekoloniseer.be

GIFTEN

Wilt u de werking van Hand in Hand financieel ondersteunen? Stort een gift op ons rekeningnummer 000-0000116-19.
IBAN BE 39 0000 0001 1619
BIC BPOTBEB1

Vanaf minimaal 40 euro per jaar ontvangt u een fiscaal attest.

PAPIEREN CAMPAGNEBRIEF OF E-ZINE

Vier maal per jaar ontvangt u een gratis Campagnebrief van Hand in Hand. We denken dat dit nog steeds nuttig is in deze digitale tijden, ook omwille van de oververzadiging van het e-mailverkeer. In de Campagnebrief gaan we ook iets dieper in op onze thema's en campagnes dan in de korte berichten die we via e-mail versturen.

Wil u echter sneller nieuws of meer kort op de bal, laat ons dan uw e-mailadres weten en we bezorgen u voortaan ook ons e-zine met regelmatige campagneoproepen. Of wil u liever geen papieren Campagnebrief meer, maar enkel digitale berichten, laat ons dan zeker ook iets weten. Vergeet ook niet om eventuele adreswijzigingen door te geven, waarvoor dank.

ONLINECAMPAGNE DEKOLONISERING

Baanbre(e)k(st)ers

Frantz Fanon

De periode van honderden jaren dat het Westen zo wat heel de wereld koloniseerde was eveneens de periode dat de inwoners van deze gekoloniseerde wereld afgeschilderd werden als minderwaardig. Ons wereldbeeld wordt hierdoor nog steeds beïnvloed zodat we de bestaande machtsverhoudingen die structureel racisme in de hand werken, als normaal beschouwen. Antiracisme en dekolonisering is dan ook een voortdurende oefening in het in vraag stellen van dit eurocentrisch wereldbeeld en in het ontmantelen van deze machtsverhoudingen.

In onze nieuwe onlinecampagne "baanbre(e)k(st)ers voor dekolonisering" willen we deze eurocentrische kijk bijstellen door aandacht te vragen voor mensen van over de hele wereld die in het verleden gestreden hebben voor dekolonisering en emancipatie en tegen structureel racisme of meer algemeen tegen onrecht en onderdrukkende machtsstructuren. De voorbije jaren was Patrice Lumumba ons campagnesymbool van deze strijd. We willen Lumumba nu laten vergezellen door een reeks bondgenoten, die een internationaal erkende impact hebben gehad. We beperken ons wel tot mensen die reeds overleden zijn omdat dan pas een definitief oordeel mogelijk is.

Toni Morrison

Abd el-Krim

We verzamelden de voorbije maanden reeds tientallen baanbre(e)k(st)ers. Tegen einde april eindigen we met een lijst van 100 mensen. Wie deze lijst mee wil aanvullen kan dat nog via de link op www.dekoloniseer.be. Een selectiecomité beslist over aanvaarding.

Zodra de lijst volledig is, willen we iedereen de kans geven om te stemmen op zijn favoriete held(in) of baanbre(e)k(st)er. Uiteindelijk eindigen we einde juni met 8 mensen die samen met Lumumba een mooie mozaïek vormen op een affiche of spandoek voor toekomstige acties. De link om te stemmen (via een nieuwe website) zal einde april verschijnen op www.dekoloniseer.be en www.anti-racisme.be

De campagne loopt naar aanleiding van 60 jaar onafhankelijkheid van Congo (op 30 juni 2020) maar toont tegelijk aan dat dekoloniseren over veel meer gaat dan excuses voor de wandaden van Leopold II. Het is een breder verhaal over hedendaags structureel racisme ten gevolge van dat koloniale verleden. Inhoudelijk bouwen we verder op de dekoloniseercampagne van 2016-2019 (zie www.dekoloniseer.be en het bijhorende dossier).

Alle info op www.dekoloniseer.be

Rosa Parks